

Azərbaycan qadınları cəmiyyətin ön sırasındadırlar

Xalqımız Tomiris, Möminə xatun, Sara xatun, Tuti Bikə, Nigar, Həcər kimi dərin zəkaya, möhkəm iradəyə malik hökmdar, diplomat, döyüşçü qadınlarımızla və onların xələfləri ilə fəxr edir. Azərbaycan qadınının göstərdiyi qeyrət nümunəsi tariximizin şanlı səhifələridir.

Ulu öndər Heydər Əliyev qadının rolunu və fəaliyyətini çox yüksək qiymətləndirir və deyirdi: "Qadın bəşərə yaraşır, zinet, insanlığa şərəf, şan-şöhrətdir. Qadın uca-lıq, ülvilik məbədidir, ismət, qeyrət, qüdrət rəmzidir... Ana ilahi qüvvə, ulu varlıqdır, alilik, adilik, aqillik zirvəsidir, yarıdan, yaşadan, ərəsəyə gətirən, kamala yetirəndi, saf duyğular, zərif hissələr, incə mətləblər timsalıdır".

Qadınlar ölkəmizin əhalisinin 50,1 faizini təşkil edir. Sosial-iqtisadi həyatda fəal iştirak edən xanımlarımızın məşğul əhalinin ümumi sayındakı xüsusi çəkisi 48,2 faizdir. Əhaliyə səhiyyə və sosial xidmətlərin göstərilməsi sahəsində çalışanların 77,6 faizi qadındır. Azərbaycanda hər 100 təhsil alana 47 qadın düşür. Bütövlükdə, savadlılıq 100 faizə çatdırılıb. Yaşı 15 və yuxarı olan qadınlar arasında savadlılıq 99,8 faizdir. 2000-ci ilə qədər Milli Məclis deputatı olan qadınların xüsusi çəkisi 4,3 faiz təşkil edirdisə, həmin ildə keçirilmiş seçkilərdən sonra göstərici 18,2 faiz təşkil etmişdir. Dövlətimizin müstəqillik tarixində ilk dəfə Milli Məclisin spikeri qadın seçilib. 2004-cü ildə bələdiyyə orqanlarında qadınlar 4 faiz təşkil edirdisə, 2019-cu ildə bələdiyyəyə seçilən qadınların xüsusi çəkisi 39 faiz olub.

Bu ilki Beynəlxalq Qadınlar Gününü əsl bayram kimi qeyd etməyə Azərbaycan qadının daha çox mənəvi haqqı var. Çünki o, 44 günlük Vətən müharibəsində torpaqlarımızı işğaldan qurtaran, canını, qanını Vətənə fəda edən igid oğulların anası, bacısı, xanımadır. Qadınlar zərif cinsin nümayəndələri sayılısalar da, güclü iradələri ilə milli azadlıq hərəkatının ön sıralarında Vətənimizin ərəzi bütövlüyü və sülverənliyi uğrunda mübarizə aparıblar. Azərbaycanın müstəqilliyinin ilk illərində, Ermənistanın ölkəmizə hərbi təcavüzü ilə başlayan Qarabağ müharibəsində qadınlarımızın fədakarlığı, şücaəti yeni tariximizin şərəfli səhifələridir. Milli qəhrəmanlarımız jurnalist Salatin Əsgərova, Birinci Qarabağ müharibəsinin şəhidi Qaratel Hacımahmudova, İkinci Qarabağ müharibəsinin qadın hərbçisi Şəhidi Arəstə Baxışova... Azərbaycan qadınının vətənsəverlik, mərdlik, cəsəret simvollarıdır.

Dünyada qadın fəallığını ehtiva edən çeşidli məqamlar var. Buraya, ilk növbədə, yerli mentalitet, adət-ənənələr daxildir. Bizim ölkəmizdə qadın öncə ailə ocağının qoruyucusu kimi assosiasiya olunur. Azərbaycan qadınına milli məniyimizdə dərin kök salmış ənənələr məxsusdur: nəciblik, xeyirxahlıq, fədakarlıq, mətinlik, qayğıkeşlik, insanpərvərlik. Hüseyn Cavidin "Ana" pyesinin baş qəhrəmanı Səlmə xanım onun evinə sığınan düşməni belə oğlu Qanpoldan gizlətməsi ilə Azərbaycan qadınının işıqlı obrazını təcəssüm etdirib. Beləcə, Azərbaycan qadınının mərdliyi, böyüklüyü ədəbiyyatımızda layiqincə vəsf olunub. Hər bir azərbaycanlı qadın adını göylər qədər uca tutur, "Ana" məfhumunu Vətənin simvolu sayır.

Sovet dövründə qadınlarımız cəmiyyətimizin inkişafına öz töhfələrini veriblər. İlk qadın pedaqoq Mədinə Qiyasbəyli, ilk dramaturq Səkinə Axundzadə, ilk qadın-bəstəkar Ağabacı Rzayeva, Şərqdə ilk opera yazan bəstəkar qadın Şəfiqə Axundova, ilk xanım opera müğənnisi Şövkət Məmmədova, balet sahəsində ilk nümayəndəmiz Qəmər Maral Rəhmanzadə, ilk qadın heykəltəraş Zivər Məmmədova, ilk həkim-ginekoloq Ədilə Şaxtaxtinskaya şöhrət tarixinə pozulmaz səhifələr yazıblar. Oftalmoloq alim Zərifə Əliyeva, şərqşünas alim Aidə İmanquliyeva Azərbaycanın şöhrət tacı olublar. İlk kinoaktrisa, ilk xanım kimyaçı akademik İzzət Orucova, biologiya sahəsində akademik Validə Tutayev, uşaq pediatri-kardioloq Adilə Namazova beynəlxalq aləmdə yetərinə tanınıblar. Onlar həm Azərbaycan elminə, mədəniyyətinə, ictimai-siyasi tərəqqiyə layiqli töhfələrini veriblər və indi də bu ənənə davam edir.

Müstəqillik dövründə qadınların rolu daha da artıb, həyatı gözəlləşib. Ölkəmiz 1995-ci il iyunun 30-da BMT-nin "Qadınlara münasibətdə ayrı-seçkililiyin bütün formalarının ləğv olunması haqqında" Konvensiyasına qoşularaq, öz üzərinə müvafiq öhdəliklər götürüb. Müstəqil Azərbaycanın 1995-ci ildə qəbul olunmuş ilk Konstitusiyası ilə cinsindən asılı olmayaraq, hər bir vətəndaşın bərabər hüquq və azadlıqları təsdiq edilib. Hökumət gender bərabərliyi ilə bağlı normativ hüquqi aktlar qəbul

Qloballaşma dalğasının ənənəvi dəyərlər sistemini sürəklil dəyişikliklərə məruz qoyduğu bir vaxtda xanımlarımız milliliklə müasirliyin vəhdətini daxili aləmlərinin ayrılmaz tərkib hissəsinə çevirərək nəsilərin varisliyini prinsipini qoruyur və ədəbi-ictimai, elmi-mədəni fikir salnaməmizdə iz qoymuş maarifpərvər sələflərinin yolunu şərəflə davam etdirirlər.

İlham ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

edib. Ulu öndərin 1998-ci il yanvarın 14-də imzaladığı "Azərbaycanda qadınların rolunun artırılmasına dair tədbirlər haqqında" Sərəncamı, daha sonra "Azərbaycan Respublikası Qadın Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin yaradılması haqqında" Fərmanı qadınların ictimai-siyasi həyatda iştirakının genişləndirilməsi strategiyasının əsaslarını təşkil edir.

2000-ci il martın 6-da imzalanan "Azərbaycan Respublikasında dövlət qadın siyasətinin həyata keçirilməsi haqqında" Fərman qəndər bərabərliyi və qadınların imkanlarının genişləndirilməsinə xidmət edib. Bu hüquqi sənədlə kişilərlə yanaşı, qadınların da respublikanın bütün dövlət strukturlarında təmsil olunması, həmçinin qanunvericiliyin qəndər ekspertizasının keçirilməsi nəzərdə tutulub. 2000-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Qadın Problemləri üzrə Milli Fəaliyyət Planının (2000-2005-ci illər) təsdiqi qəndər bərabərliyinə dair normativ hüquqi aktların məntiqi davamı idi. 2006-cı ildə "Gender (kişi və qadınların) bərabərliyinin təminatları haqqında" Qanun qəbul edilib. Həmin ildə Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə Qadın Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi kimi yenidən formalaşdırılıb.

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın UNESCO və ICESCO-nun xoşməramlı səfiri olması iftixar doğurur. Bu gün Azərbaycan qadını məhz Mehriban xanımın təmsalində bütün dünyada öz layiqli yerini tapıb. Ölkənin birinci ictimai-siyasi gözəl ana, həm tanınmış ictimai-siyasi xadim, həm də yüksək ləyaqətli bir Azərbaycan qadınıdır. O, dünya ictimaiyyətinə göstərir ki, Azərbaycan qadını xeyriyyəçi, mərhəmətli, ictimai-siyasi fəaliyyətdə olan bir insandır. Birinci xanımın ölkəmizdən kəndə apardığı xeyriyyəçilik işləri Azərbaycan qadınının humanizmi, mərhəmət kimi dəyərlərə malik olduğunu, dövlət strukturlarında, siyasi arenada və digər sahələrdə Azərbaycan qadınının istedadlı mütəxəssis kimi fəallıq göstərdiyini

nümayiş etdirir. Mehriban xanım valideyn mehrindən uzaq olub, uşaq evlərinə verilənlərini qayğısına qalır, onları himayəyə götürür, həyat şəraitlərini yaxşılaşdırmaq üçün yerləşdikləri mərkəzləri, evləri təmir və bərpa etdirərək onlar üçün hər cür şəraitin yaradılmasına çalışır, həyata keçirdiyi layihələr əsasında uşaqların maarifləndirilməsi və sağlam ruhda tərbiyə olunmasını diqqətdə saxlayır.

Texnoloji tərəqqinin, elmi kəşflərin hakimi olduğu çağda cəmiyyətdə qadınlarımız yeni statusa malikdirlər. XXI əsrin Azərbaycan qadını daha güclüdür, cəmiyyət həyatının bütün sahələrində uğurla çalışır, müstəqil düşüncəsini ifadə edə bilir, həyatını planlaşdırır. Xanımlarımız sosial varlıq olaraq, siyasi müstəvidə fəallıqları ilə seçilir, ölkə hüduklarından kəndə da tanınır, beynəlxalq qurumlarda dövlətimizi ləyaqətlə təmsil edirlər.

ICESCO tərəfindən elan olunan "Qadınlar ili" çərçivəsində "Qadınlar və qızlar elmdə" Beynəlxalq Günü münasibətilə fevralın 11-də video-konfrans formatında keçirilən tədbirdə Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyeva qeyd edib ki, elm, texnologiya və innovasiya dünyada cəmiyyətlərin sosial-iqtisadi inkişafının aparıcı qüvvəsidir. Mehriban xanım ICESCO-nun xoşməramlı səfiri olaraq bu sahələrə daha çox sərmayə yatırmağa, habelə zəruri siyasət və birgə fəaliyyət planları işləyib hazırlamağa dair çağırış edib.

Cəmiyyətimizdə say üstünlüyünə malik olan qadınların yüksək təhsilə yiyələnməsi çox zəruridir. Çünki təhsilli qadın ağıllı millət, yetkin nəsil deməkdir. Bu gün qızlarımızın dünya ölkələrində təhsil almaq imkanları daha da genişlənib. Prezidentin 28 fevral tarixli sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Gənclərin xarici ölkələrin nüfuzlu ali təhsil müəssisələrində təhsil almaqlarına dair 2022–2026-cı illər üçün Dövlət Proqramı"ndan, heç şübhəsiz ki, onlar da geniş bəhrələnəcək və xaricdə təhsil alıb geri dönrəkən qabiliyyətlərinə uyğun məsul vəzifələr tutacaqlar.

Əli NƏCƏFXANLI,
"Xalq qəzeti"nin bölgə müxbiri